

Sygn. akt I ACa 303/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Jerzy Paszkowski (spr.)

Sędzia SA Roman Dziczek

Sędzia SO (del.) Grzegorz Tyliński

Protokolant apl. sędziowski Wojciech Myler

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko G. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 12 czerwca 2013 r.

sygn. akt II C 873/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego G. K. na rzecz powoda (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2.700 złotych (dwa tysiące siedemset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 303/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka akcyjna z siedzibą w Z. w dniu 18 grudnia 2011 r. wniósł do Sądu Rejonowego - Zachód w Lublinie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanemu G. K. o zapłatę kwoty 75.603,70 zł, w tym o zapłatę 10.479,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty, o zapłatę 52.556,43 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego od 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz o zapłatę 12.567,47 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 946 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, kwoty 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwoty 17,03 zł tytułem zwrotu opłaty manipulacyjnej dla dostawy usług płatności.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany zawarł z (...) Bankiem S.A. umowę pożyczki. (...) Bank S.A. wypowiedział umowę pożyczki pozwanemu. W dniu 22 listopada 2010 r. powód nabył od (...) Bank S.A. wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki. Powód wskazał, że dochodzona kwota 75.603,70 zł obejmuje kwotę 10.479,80 zł

tytułem odsetek karnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego naliczonych przez (...) Bank spółkę akcyjną, kwotę 52.556,43 zł tytułem niespłaconej kwoty pożyczki oraz kwotę 12.567,47 zł tytułem odsetek karnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego naliczonych od kwoty 52.556,43 zł od dnia 23 listopada 2010 r. do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu w niniejszej sprawie.

W dniu 20 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu G. K., aby zapłacił na rzecz powoda kwotę 75.603,70 zł, w tym kwotę 10.479,80 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty, kwotę 52.556,43 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12.567,47 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty, a także aby zapłacił kwotę 4.563,03 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty, albo w tym terminie wniósł sprzeciw.

Pozwany G. K. w dniu 24 marca 2012 r. w sprzeciwie od wydanego nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych wskazując, że nie spłacił w całości zobowiązania, bowiem na jego utrzymaniu znajdują się żona i dzieci, natomiast jego wynagrodzenie przeznaczane jest na bieżące opłaty. Nadto zdaniem pozwanego połowa jego wynagrodzenia za pracę została zajęta w drodze egzekucji komorniczej.

W piśmie procesowym z dnia 11 października 2012 r. powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 4.591,73 tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty 946 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu, kwoty 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwoty 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, kwoty 11,70 zł tytułem kosztów sporządzenia odpisów pozwu oraz kwoty 17,03 zł tytułem zwrotu opłaty manipulacyjnej dla dostawcy usług płatności.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie:

I. zasądził od pozwanego G. K. na rzecz powoda (...) S.A. kwotę 75 603, 70 zł, w tym:

- kwotę 10 478, 80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty,
- kwotę 52 556, 43 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopu lombardowej NBP od dnia 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty,
- kwotę 12 567, 47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty ;

II. koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa;

III. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i następujących ocenach prawnych:

W dniu 22 lutego 2009 r. pozwany zawarł z (...) Bankiem spółką akcyjną umowę pożyczki na kwotę 56.374,22 zł. W umowie ustalono, że oprocentowanie pożyczki w razie nieterminowego spłacania rat wyniesie czterokrotność obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP.

W następstwie nie spłacania rat pożyczki przez pozwanego, (...) Bank S.A. wypowiedział pozwanemu umowę. Powód nie zwrócił pożyczkodawcy kwoty 52.556,43 zł.

W dniu 22 listopada 2010 r. powód nabył od (...) Banku S.A. wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w uzasadnieniu dokumentów i zeznań pozwanego. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego i twierdzeń stron bezsporny jest fakt zawarcia przez pozwanego umowy pożyczki, jak i brak wywiązania się z jej spłaty.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki jest umową dwustronnie zobowiązującą. Obowiązki pożyczkodawcy do przeniesienia własności przedmiotu umowy na pożyczkobiorcę odpowiada obowiązek zwrotu, czyli przeniesienia przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę przedmiotu umowy, powiększonego o ewentualne wynagrodzenie ustalone w umowie.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że (...) Bank S.A. tytułem udzielonej pożyczki wypłacił pozwanemu kwotę 56.374,22 zł. Pozwany nie zwrócił pożyczkodawcy kwoty 52.556,43 zł, w związku, z czym (...) Bank S.A. wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki.

W dniu 22 listopada 2010 r. powód nabył od (...) Banku S.A. wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki. W myśl art. 509 § 1 k.c., wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§ 2).

Sąd Okręgowy w związku z powyższym, mając na uwadze, że pozwany nie zwrócił pożyczkodawcy kwoty 52.556,43 zł, natomiast pożyczkodawca przeniósł wierzytelność na powoda, roszczenie powoda o zapłatę ww. kwoty uznał za zasadne.

W kwestii odsetek za opóźnienie Sąd przywołał dyspozycję art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz 482 k.c.

Sąd wskazał, że w treści umowy pożyczki strony przewidziały odsetki za zwłokę w wykonaniu zobowiązania w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP.

Odsetki umowne Sąd zasądził, na podstawie art. 482 § 1 k.c., od kwoty 52.556,43 zł w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wniesienia pozwu, tj. od 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty. Nadto Sąd zasądził kwotę 10.479,80 zł tytułem odsetek umownych naliczonych przez (...) Bank S.A. od dnia wymagalności roszczenia do dnia 22 listopada 2010 r. oraz kwotę 12.567,47 zł tytułem odsetek umownych od dnia 23 listopada 2010 r. do dnia 14 grudnia 2011 r.

Odsetki ustawowe, Sąd I instancji zasądził na podstawie art. 482 § 1 k.c. od kwot: 10.478,80 zł i 12.567,47 zł od dnia wniesienia pozwu, tj. od 15 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty.

Sąd orzekł na podstawie art. 720 § 1 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 482 § 1 k.c.

Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 2.835 zł należną od pozwanego tytułem nie uiszczonych opłat od pozwu na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, mając na uwadze stan majątkowy i sytuację życiową strony pozwanej.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwany zaskarżył apelacją wyrok w całości, domagając się jego uchylenia. Zarzucił Sądowi Okręgowemu, że wydając wyrok nie uwzględnił jego trudnej sytuacji życiowej i rodzinnej. Wyjaśnił, że nie uchyła się od spłaty zasądzonej kwoty, jednak aktualnie nie jest w stanie jej spłacić w całości z uwagi na pogorszenie się jego sytuacji materialnej. Jednocześnie zwrócił uwagę, iż powód nie zgadza się na spłatę ratalną.

Powód w odpowiedzi na apelację pozwanego wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego przyjmując je za własne oraz poczyniona przez ten Sąd ocenę prawną.

Pozwany w apelacji, jak też we wcześniejszym sprzeciwie od nakazu zapłaty nie kwestionuje roszczeń powoda ani co do zasady, ani też co do wysokości, podnosi natomiast wciąż zarzut, iż Sąd nie wziął pod uwagę jego sytuacji życiowej i rodzinnej, on natomiast nie jest w stanie spłacić zadłużenia z odsetkami gdyż znacznie pogorszyła się jego sytuacja materialna. Pozwany nie uchyla się od spłaty kredytu, ale powód nie zgadza się na niższe raty, tylko żąda zwrotu w całości.

Tak sformułowany zarzut w ocenie Sądu Apelacyjnego należało zaklasyfikować, jako zarzut nadużycia prawa podmiotowego.

Zgodnie z treścią art.5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Dominująca obecnie wąska koncepcja nadużycia prawa. Klauzula generalna z art. 5 k.c. nie może być rozumiana jako ogólne upoważnienie sędziego do dokonywania własnych, z konieczności subiektywnych ocen oraz modyfikowania w ten sposób praw i obowiązków obywateli" (A. Szpunar, Uwagi o nadużyciu prawa podmiotowego (w:) II Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej, red. R. Szytk, Poznań–Kluczbork 1999, s. 338). Akceptacja tego rodzaju praktyki byłaby równoznaczna z uznaniem prawotwórczej działalności sądów prowadzonej w zamaskowanej formie. Taka działalność jest oczywiście niedopuszczalna, gdyż godzi w zasadę pewności prawa, która „sama w sobie stanowi bardzo cenną wartość społeczną" (A. Szpunar, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1997 r., II CKN 118/97, OSP 1998, z. 1, poz. 3).

Klauzula generalna zawarta w art. 5 kc nie może być rozumiana jako pozostawienie sądowi orzekającemu dowolności w udzielaniu stronie powodowej ochrony prawnej lub odmowy takiej ochrony. Na treść zasad współżycia składają się akceptowane i godne ochrony reguły rzetelnego postępowania w stosunkach społecznych. Wymagają one konkretyzacji w każdej sprawie, w której wchodzi w grę zarzut nadużycia prawa podmiotowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1998 r., I CKN 459/97, LEX nr 78424).

Stwierdzenie, że powód nadużywa prawa podmiotowego, wymaga ustalenia okoliczności pozwalających skonkretyzować, które działania pozostają w sprzeczności z normami moralnymi godnymi ochrony i przestrzegania w stosunkach społecznych. Brak takich okoliczności uniemożliwia prawidłowe zastosowanie przepisu art. 5 kc. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 1998 r.I CKN 459/97).

Poprzez zastosowanie art.5 k.c. nie można doprowadzić do eliminacji innego prawa podmiotowego i skorzystania przez stronę z przysługującej jej na podstawie konkretnej normy prawnej ochrony.

W niniejszej sprawie pozwany powołując się na art.5 nie wskazał, jaka konkretna norma została przez powoda naruszona, w czym ona się wyraża. Powód w niniejszej sprawie realizuje uprawnienia z udzielonej pozwanemu pożyczki. Pozwany nie wskazuje, aby sama umowa pożyczki zawierała postanowienia sprzeczne z ogólnoprzyjętymi zasadami uczciwego postępowania i rzetelności lub, aby takie sprzeczności zawierała umowa cesji. Z treści zarzutów pozwanego wynika, iż sposób realizacji umowy przez powoda, a więc egzekwowanie należności z niej wynikających uchybia tym zasadom. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powód realizuje te należności zgodnie z treścią umowy.

Pogorszenie sytuacji finansowej dłużnika nie uchybia jego obowiązkowi realizacji zobowiązania, w tym przypadku spłaty pożyczki, a domaganie się przez wierzyciela spłaty nie stanowi w tym wypadku nadużycia prawa podmiotowego. Powód zawierając umowę pożyczki winien był liczyć się z tym, że będzie ją musiał spłacić, rozłożenie zaś należności na raty, odroczenie płatności lub umorzenie długu jest uprawnieniem nie zaś obowiązkiem wierzyciela. W innym

przypadku każdorazowe zastosowanie w takim przypadku art.5 k.c. prowadziłyby do eliminacji zastosowania konkretnych norm prawa materialnego i godziłyby w pewność obrotu.

Mając na względzie powyższe okoliczności na podstawie art.385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację, jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. nie znajdując w tym zakresie innych podstaw zasad odpowiedzialności niż odpowiedzialność za wyniki procesu.